Секція 5. ЛІСОВЕ НАСІННИЦТВО, РОЗСАДНИЦТВО ТА ЛІСОВІ КІЛЬТУРИ

УДК 630*181.1

Блистів В.І., канд. с.-г. наук
Державна організація «Український лісовий селекційний центр»
ukr_dli@ukr.net
Юрків З.М., канд. с-г. наук, доцент
Державне підприємство «Вінницька лісова науково-дослідна станція»
yurkivzm@gmail.com
Мельниченко В.А.
Виробниче об'єднання «Укрдержліспроект»
v.melnychenko@lisproekt.gov.ua

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ ЛІСОВОГО РЕПРОДУКТИВНОГО МАТЕРІАЛУ НА ЛІСОТИПОЛОГІЧНІЙ ОСНОВІ. НА ПРИКЛАДІ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.

Використання лісового репродуктивного матеріалу для лісокультурних потреб передбачає необхідність урахування вимог лісонасінного районування. Запропоновано впровадження нових положень у сучасну модель лісонасінного районування, що базуються на засадах регіоналізації лісового репродуктивного матеріалу, лісової типології, геоботанічного та фізико-географічного районувань.

Ключові слова: лісовий репродуктивний матеріал, регіоналізація лісового репродуктивного матеріалу, регіони походження та поширення.

Blystiv Vasyl - PhD in Agricultural Sciences
State Organization "Ukrainian Forest Breeding Center"
Yurkiv Zinovy - PhD in Agricultural Sciences
State Enterprise "Vinnytsia Forest Research Station"
Melnychenko Victor
Production Association "Ukrderzhlisproekt"

PROSPECTS OF IMPLEMENTING REGIONALIZATION OF FOREST REPRODUCTIVE MATERIAL ON THE FOREST TYPOLOGICAL BASIS. ON THE EXAMPLE OF VINNYTSKA REGION.

The use of forest reproductive material for afforestation requires consideration of forest seed zoning requirements. The introduction of new provisions into the current forest seed zoning model is proposed, based on the principles of forest typology, geobotanical, and physical-geographical zoning.

Keywords: forest reproductive material, regionalization of forest reproductive material, regions of origin and distribution.

Важливим джерелом інформації стосовно домінуючих типів лісу у межах базової одиниці регіоналізації – регіону походження є дані базового лісовпорядкування. Відповідна інформація може опрацьовуватися у межах лісогосподарських підприємств, що відносяться до цього регіону. У подальшому отримані результати деталізуються шляхом їх групування за показником продуктивності деревостанів, основною одиницею якого може виступати бонітет. Підвищення

продуктивності та екобіотичної стійкості лісів вирішується забезпеченістю об'єктами постійної лісонасіннєвої бази та базового лісового матеріалу в умовах дотримання вимог наближеного до рівня ЄС законодавства, насамперед Директиви 105/99 ЄС щодо маркетингу лісового репродуктивного матеріалу з метою лісовідтворення.

Практичне застосування методики проведення аналізу лісового фонду за типами лісу проілюструємо на прикладі лісовпорядчих матеріалів окремих лісгоспів Вінницької області [3], які віднесено до Центральноподільського грабово-дубових та дубових лісів (5.2 на рис. 1) регіону походження [1].

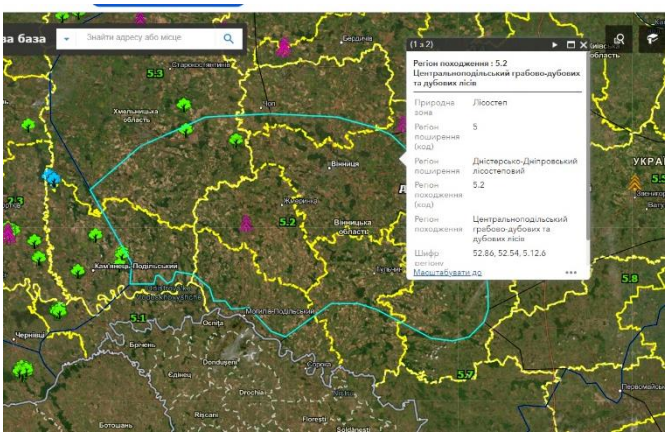

Рис. 1. Візуалізація регіону походження Центральноподільського грабово-дубових та дубових лісів

Лісогосподарські підприємства підібрані нами таким чином, що території закріпленого за ними лісового фонду охоплюють діапазон Лісостепу з південного сходу на північний захід. У такому напрямку звужується діапазон динаміки кліматичних факторів. З рисунків 2-4 бачимо, що домінуючим типом лісу на цій території є свіжа грабова діброва; значно менше поширення мають вологі грабові діброви та судіброви. Зазначена група типів лісу є класичним середовищем формування корінних деревостанів дуба звичайного та базою моделювання стабілізаційного типу лісу в прогнозованих умовах розширення амплітуди і частоти кліматичних чинників.

Також, у філії «Вінницький лісгосп", слід відзначити значне поширення свіжих та вологих грабово-дубових сосняків у типах лісу C_2-СГД та C_3-ГДС. Їх наявність дозволяє сформувати інтразональну групу типів лісу для відповідного регіону походження за сосною звичайною для цього регіону походження. Виділення локальної популяції (популяцій) потребує додаткових досліджень, проте, зважаючи на можливість схвалення об'єктів базового лісового матеріалу сосни звичайної, така робота тут буде доречною. Назагал, підтверджується направленість на комплексну орієнтацію у лісовідтворенні за участі цих лісотвірних видів та відповідно в формуванні об'єктів постійної лісонасіннєвої бази, які у майбутньому будуть визнані об'єктами лісового базового матеріалу для цього регіону походження з відповідними обмеженнями поширення лісового репродуктивного матеріалу.

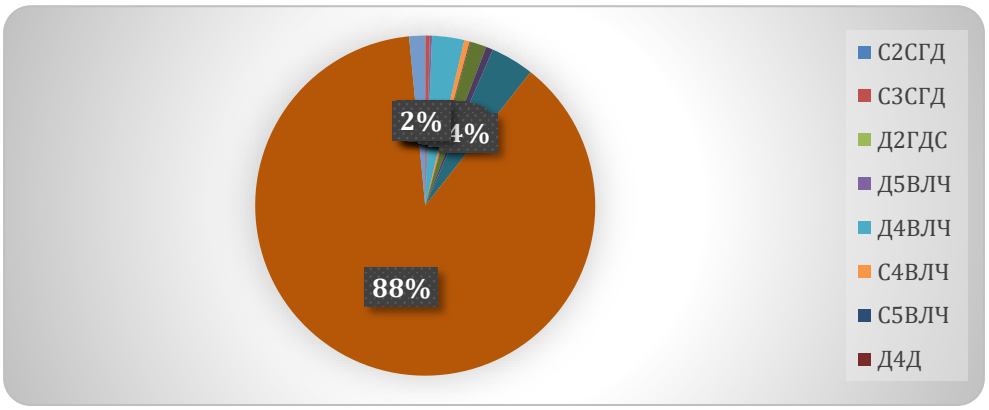

Рис. 2. Розподіл лісфонду за типами лісу у філії «Хмільницький лісгосп»

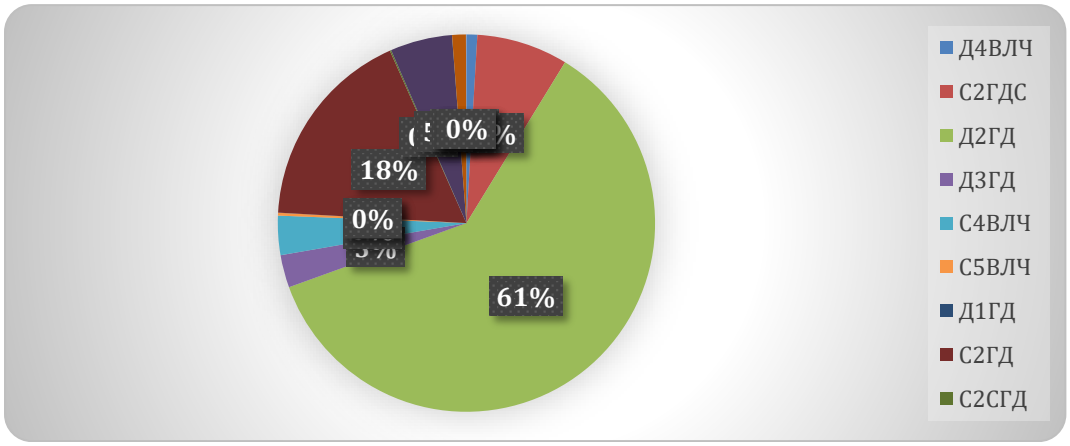

Рис. 3. Розподіл лісфонду за типами лісу у філії «Вінницький лісгосп»

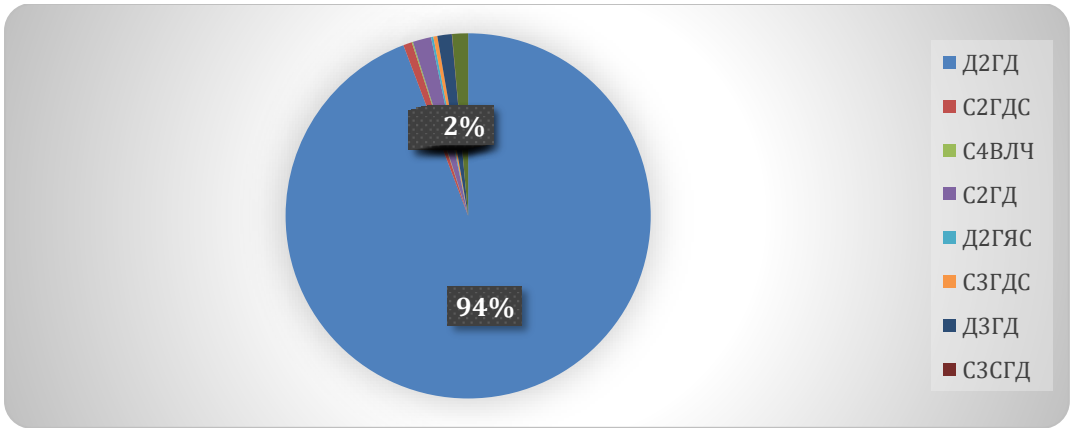

Рис. 4. Розподіл лісфонду за типами лісу у філії «Бершадський лісгосп»

Висновки. Доцільність виділення Центральноподільського грабово-дубових та дубових лісів регіону походження, виходячи з лісотипологічної структури лісостанів, на основі відповідного геоботанічного району є очевидною. З огляду на те, що в умовах глобальних кліматичних змін за наслідками внутрішньо-видової мінливості формуються місцеві екотипи дуба звичайного та сосни звичайної, їх базове представництво варто розглядати як найперспективніші об'єкти для місцевого лісовідновлення і обґрунтованого поширення. Для цього необхідно встановити кількісні параметри для відбору плюсових дерев, які відповідають лісорослинному потенціалу свіжих і вологих

дібров і судібров у регіоні походження для розвитку плантаційного насінництва.

Уточнення меж регіону походження, передусім за розміщенням лісництв і надлісництв є необхідним для подальшого збалансування лісонасіннєвої бази в цьому регіоні для стабільного лісовідновлення, підвищення продуктивності лісів та збереження їх біорізноманіття. Проте, на сучасному етапі зрозуміло, що це потребує додаткових експериментальних досліджень та ґрунтовного аналізу лісогосподарської, лісотипологічної та популяційної структури лісостанів дуба звичайного і у певній мірі сосни звичайної та інших лісотвірних видів.

Список використаних джерел

1. O. Danchuk, V. Blystiv, Z. Yurkiv, V. Vovchanskyi. Forestry features of regionalization of forest reproductive material. Proceedings of the Forestry Academy of Sciences of Ukraine, 2024, vol. 26. P. 89-101 . [In Ukrainian].

2. Директива 1999/105/ЄС від 22 грудня 1999 року про торгівлю лісовим репродуктивним матеріалом.

3. РБД (2019). ВО «Укрдержліспроект» [електронний ресурс].

4. Блистів. В.І. Практичні аспекти удосконалення лісонасінного районування / В.І. Блистів, З.М. Юрків, І.С. Нейко, М. В. Матусяк // Сільське господарство та лісівництво, № 21, 2021 рік.- Вінниця: 2021. - С. 140-157.

УДК 630.232.4

Василевський О.Г.[1], канд. с.-г. наук, старший науковий співробітник,
Єлісавенко Ю.А.[1], канд. с.-г. наук,
Румянцев М.Г.[2], канд. с.-г. наук, старший дослідник,
Тарнопільський П.Б.[2]
[1]Державне підприємство «Вінницька лісова науково-дослідна станція»
[2]Український науково-дослідний інститут лісового господарства та агролісомеліорації імені Г. М. Висоцького
yelis2009@ukr.net

РІСТ І ПРИЖИВЛЮВАНІСТЬ ЛІСОВИХ КУЛЬТУР ДУБА ЗВИЧАЙНОГО, СТВОРЕНИХ СІЯНЦЯМИ ІЗ ЗАКРИТОЮ КОРЕНЕВОЮ СИСТЕМОЮ, ВИРОЩЕНИМИ У РІЗНИХ ТИПАХ КОНТЕЙНЕРІВ, У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Визначено показники росту та приживлюваності однорічних лісових культур дуба звичайного, створених сіянцями із закритою кореневою системою, вирощеними у різних типах контейнерів, у Вінницькій області.

Ключові слова: *Quercus robur* L., сіянці із закритою кореневою системою, контейнер, показники росту, приживлюваність.

Vasylevskyi Oleh
State Enterprise "Vinnytsia Forest Research Station"
Yelisavenko Yurii
State Enterprise "Vinnytsia Forest Research Station"
Rumiantsev Maksym
Ukrainian Research Institute of Forestry and Forest Melioration named after G. M. Vysotsky
Tarnopilskyi Petro
Ukrainian Research Institute of Forestry and Forest Melioration named after G. M. Vysotsky